

תפקיד ההורים בחינוך ילדיהם

לעולם ישתדל אדם לחנך את בנו מקטנותו, ללמדו תורה כפי כוח הנער וכפי שניו ... וצריך לפייסו בדברים שיראה שאוהבם התינוק ומתאוה להם, לפי שילך בסבר פנים יפות ללמוד...
 וחייב אביו ללמדו עד כל מה שיוכל להשיג ... גם מצינו בחזקיה מלך יהודה, בהיותו מלך וגדול בישראל, בחיבת תורה, שילמדו בניו, אמרו עליו, שהיה מוליכם על כתפו לבית המדרש.
 חכם יצחק אבוהב, מנורת המאור, נר ג, כלל ב, חלק א, פרק ב, מוסד הרב קוק, ירושלים, תשכ"א, עמ' 195

וכאשר בא אחד מבני המדרגה ההיא אצל אביו בסעודת הצהריים, שאל האיש את בנו: "בני, במה למדתם היום?" השיבו כי: "מאז הבוקר ועד עתה לא למדנו כי אם מעט בגמרא ... לרגל הילד החדש הבא אצלנו שהוכרחנו להתנהל לאטו עד אשר למד אותה ... ומצדו העיכוב בא לנו".
 כשמוע שמעון אביו את דברי בנו, היטב חרה לו וגמר אומר שלא להושיב את בנו אצל מלמד זה. ובכן, הגישו עצומותיהם ראובן ושמעון, לדעת אם חייב שמעון לשלם חלקו בשכירות המלמד או שייתן קנס, או שמא הוא פטור מכול וכול...
 (והוסיף שמעון): "כיוון שהגיע המלמד למדרגה זו ... ועיכב והפסיד את הרבים בשביל היחיד ... אינו מאמינו עוד שיהא זריז ונזהר לתת לבני חלק ערכו. ובכגון זה לא הרשינו אותך ... ואנו נותנים שכר הרבה. ועל כיוצא בזה אמרו: "חזקה היא שלא משליך אדם כספו בחינם".
 חכם שלמה אבן דנאן, אשר לשלמה, סימן סג, דפוס שמואל הלוי צוקערמאן, ירושלים, תרס"ו, עמ' קכו

בקשר שבין הורים למורים פעמים רבות סופגים הורים עניים יחס סטראוטיפי, שיפוטי ופטרונני. בחברה המעריכה כסף וצרכנות, עניים מואשמים באופן סמוי במצבם הכלכלי.
 פעמים רבות בית הספר תופס אותם כהורים שפחות מעוניינים בחינוך ילדיהם, פחות משקיעים ואף מזניחים אותם. היעדרותם מאירועים בית ספריים מתפרשת כהוכחה לאי-אכפתיות מהילדים ולאדישות לעתידם. אי-עמידה בתשלום או ברכישה שבית הספר דורש, גורר האשמה בסדר עדיפויות מוטעה של ההוצאות המשפחתיות.
 ... בית הספר אינו מרחב ניטרלי כמו שנהוג לחשוב. דרישות בית הספר למעורבות הורים מבוססת על התנסות תרבותית אינטלקטואלית של האליטות הכלכליות. ככזה, הורים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך נמצאים בעמדת נחיתות ובאים לשיח עם בית הספר מעמדת חולשה.
 חגית גור וגליה זלמנסון-לוי, 'יחסי הורים-בית ספר מנקודת מבט של החינוך הביקורתי', החינוך וסביבו, כז, (תשס"ה), עמ' 131-142

מעשה בשני תינוקות שהיו מן שכונה אחת. והיה האחד בן עני והשני בן עשיר. והיו הולכים לבית הספר בכל יום. בן העשיר היה הולך לבית הכנסת ועמו התיכות בשר וביצים, מה שהוא מתאוה, כל דבר ממה שאביו מותר. בן העני היה הולך לבית הכנסת ועמו שני חרובים, והייתה נפשו מתעגמת עליו.
 והיה אביו העני רואה את בנו פניו משונות. הלך אביו ולקח לו ליטרא אחת של בשר ובישלה. כיוון שבא הנער מבית הספר אמר לו אביו: "בוא ואכול מה שהיית מתאוה".
 עד שהוא הולך לתת לפניו, נכנס הכלב והשיט ראשו לתוך הקדרה (וביקש להוציא את ראשו ולא יכול היה להוציאה. ויצא הכלב וברח וראשו לתוך הקדרה).
 אמר לבנו: "עמוד ונראה לאן הלך הכלב, הואיל ולא נעשה תאוותך, נציל את הקדרה". עמד הוא ובנו ורצו אחר הכלב, וכיוון שיצאו מתוך הבית נפל הבית.
 אמר לבנו: "בני, נודה ונשבח לקדוש ברוך הוא שלא יצאנו להציל את הקדרה אלא למלט נפשותינו".
 דברים רבה, פרשת עקב